

**Dissertatio medica inauguralis de tenesmo ... / Eruditorum examini subicit
Richardus Milnes.**

Contributors

Milnes, Richard, active 1751.
Oudendorp, Frans van, 1696-1761.

Publication/Creation

1751

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/qf5mdr3b>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

DISSERTATIO MEDICA
INAUGURALIS

DE

T E N E S M O .

QUAM

ANNUENTE DEO TER OPT. MAX.

Ex Auctoritate Magnifici Rectoris

D. FRANCISCI VAN OUDENDORP,
HISTORIARUM ET ELOQUENTIÆ PROFESSORIS.

NEC NON

*Amplissimi SENATUS ACADEMICI Consensu,
& Nobilissimæ FACULTATIS MEDICÆ Decreto,*

PRO GRADU DOCTORATUS,

Summisque in MEDICINA Honoribus & Privilegiis, ritè
ac legitimè consequendis,

Eruditorum Examine subicit

RICHARDUS MILNES,
ANGLUS.

Ad diem 7. Maji 1751. hora locoque solitis.

LUGDUNI BATAVORUM,
Apud GERARDUM POTVLIET, 1751.

D I S S E R T A T I O M E D I C A
I N A U G U R A L I S

D 2

T E N E S M O .

Q U A M

A N N U E R I T E D E O T E R O P T . M A X .

Et abhinc diebus

D . F R A N C I S C I V A N O U D E N D O R P .
H I S T O R I A M E T E L O Q U E N T I A E P R O F E S S O R E S .

S E C H O N

Abhinc diebus
S E N A T U S A C A D E M I C I C O N S I L I I
F A C U L T A T I S M E D I C A E D O C T O R U M

P R O G R A D U D O C T O R A T U S .

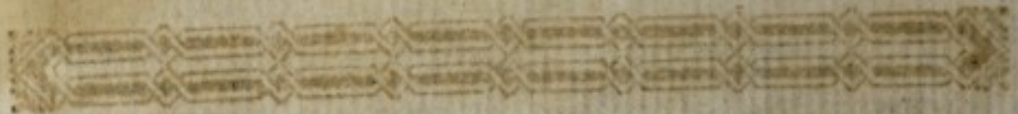
S u m m i s s i o n e i n M e d i c i n a H o n o r i s & P r i v i l e g i i s i n t e r
e t l a u d e c o n s e q u e n d i s .

Abhinc diebus

R I C H A R D U S M I L N E S .

A M S T E R D A M

At diebus 7. Mayi 1751. data locaque edita.

A U G U S T I N I B A T A V O R U M .
A P O S T O L I C I P A P A E G E R A R D I M P O T A M P L I T . 1751 .

DISSERTATIO MEDICA
 INAUGURALIS
 DE
T E N E S M O.

enesmus constans est ad desiden-
 dum conatus in quo nihil vel per-
 paucum, quidpiam mucosum,
 subcruentum, purulentum vel ex
 hisce mistum ejicitur.

Pro parte primariò affectâ dif-
 fert hic morbus: alius symptomaticus, alius
 idiopathicus est; hic a proprio Intestini Recti
 vitio, ille a labe partium vicinarum oritur, uti
 postea clarius patebit.

Cum ad alvum in statu sano exonerandam necesse sit ut fæces alvinæ ad extremum Recti vi peristalticâ propulsæ, mole, pondere vel acridine, ejus fibras irritent indeque levatores ani, diaphragma, & muscoli abdominales ex consensu contrahantur, ut assidua fiat egerendi cupiditas, constanti in extremo Recto irritatione opus est.

Ex his apparet, quod omnes causæ, quæ irritationem in Recto indefinenter producant, Tenesimum remotè parient. Has ordinis gratiâ ad duas classes satis commodè referre possumus. 1. causæ quæ in cavo Recti vel in ejus fibris hærent, Tenesimum idiopathicum inducentes. 2. causæ extra Rectum sitæ, quæ Tenesimum Sympathicum gignunt.

Inter causas Tenesimi idiopathici enumeranda est mucis intestinalis inopia. Ex Anatomicis notum est internam intestinorum superficiem, quæ ex papillis nervosis tota fere constat, muco ex glandulis secreto obliniri, sicque ab acrimonia vel asperitate fæcum præterlabentium defendi. Si hic mucus Rectum investiens a quâcunque causâ abradatur, ut a nimio purgantium vel clysmatum usu, fibræ ejus sensiliores evadent,
&

& cum partibus fæcum acribus omnino obnoxie sint, nimis facile convellentur. Idem in vesicâ urinaria sæpissime contingit, cujus mucos deterfo oritur urinæ ardor unâ cum molesta stranguria.

Mucus Intestinalis acrimoniâ modò peccans, hunc morbum producere potest. Huic causæ fortasse tribuendus est Tenesmus qui diarrhæas, dysenterias comitari vel sequi consuevit; in his morbis enim totus intestinorum tractus acribus humoribus scatet. Sydenhamus (a) in historia constitutionis epidemicæ quæ dysenteriis maxime favebat, observat, dysenteriam tunc temporis regnantem in Tenesmum haud raro defivisse, quem reliquiis materiæ morbificæ a superioribus intestinis in Rectum detrusis ascribit.

Originem debet hoc malum aliquando inflammationi Recti. Omnis corporis pars, inflammata, sensu exquisitiori ob fibrarum summam tensionem pollet & impressiones ut ut debiles vividius percipit. Rectum itaque inflammatione correptum acutius sentiet, ac a materiis in eo contentis perpetuas patietur irritationes quæ Tenesmum excitare valent.

Ulcus

(a) Vid. pag. 180.

Ulcus Recti, fistulave ani hunc morbum sæpenumero pariunt: ex his materia purulenta in cavum Recti effluens, podicem acrimoniâ suâ vellicat, & ad alvum deponendam incessanter sollicitat. Sic pus ex vomica pulmonali in Asperæ Arteriæ ramos emanat, fibrasque hic loci sensiles irritat, unde tussis Pthificorum perpetua.

Ortum ducere potest a vermibus in Recto latitantibus, qui vice stimuli fungentes, moribus subsultibusque tunicas Recti impetunt & ad frequentiores contractiones eas provocant; Hinc oritur constans dejiciendi cupiditas. Vermes in Infantibus (quorum compages tenera & admodum mobilis est) diras universi corporis convulsiones nec non insultus Epilepticos quotidie producere observantur: non mirum ergo est, hos in Recto congestos Tenesimum efficere posse.

Hæmorrhoides hujus mali causa multoties repertæ sunt. Hæ si magnopere tumeant, aut vehementer doleant, Recto molestias creabunt, uti facile patet, motusque vibratorios ibi suscitabunt.

Sic de præcipuis Tenesmi idiopathici causis egimus, pauca de causis Sympathici dicenda restant.

In hac classe recenseri imprimis merentur, Vesicæ calculus uterique prægnatio. Calculus sua acutie vel pondere fibras Vesicæ distrahendo divellit, & ob harum partium consensum, Rectum simul affici solet; sic calculo laborantes Tenesmo raro vacare deprehenduntur. Fætus in utero contentus, Rectum utero contiguum premendo proritat unde gravidis frequens occurrit hoc incommodum, præsertim sub gestationis finem. Præterea prægnantes Hæmorrhoidibus ex eadem causâ, ex uteri nempe in Rectum pressione ortis, infestantur.

Tenesmus etiam oriri potest a disuria, ischuria, stranguria, inflammatione vel ulcere Vesicæ, denique ab omnibus hujusce vitiis. Namque talis est Rectum inter & Vesicam nexus, quod cum se invicem nunquam non consentiant.

Hic morbus labis hystericae vel hypochondriacæ frequens est effectus. Hi, quos excruciat hoc malum, spasmodicos motus a fluxu spirituum Animalium inordinato oriundos, in variis corporis partibus experiuntur; si pulmones ingruat morbi atrocis impetus, respirandi difficultatem tussimque asthmaticam affert; si
re-

renes adoriatur, dolorem Nephritidem maxime referentem, creat; ut verbo dicam, quamcunque corporis partem aggreditur, morbos huic parti proprios, probe æmulatur, teste Sydenhamo (a). Vis ejus in rectum decumbens Tenesimum efficiet, qui eo usque durat donec solvitur sponte vel artis auxilio spasmus Recti constrictorius.

Multæ fortasse sunt aliæ causæ Tenesmi tam symptomatici quam idiopathici, quin supra memoratæ cæteris longe frequentiores in Praxi observatæ sunt, ad effectus adeo hujus morbi enarrandos accingemus nos.

Affiduum adest ad egerendum incitamentum, a perpetuo Recti stimulo profluens: Mucus a Recti parietibus abrasus speciem ramentorum præ se ferens medicos nonnunquam fallit; Observata medica tamen docent tunicam villosam dictam humoribus copiosis hic affluentibus maceratam vel eorundem acrimonia erosam quandoque secedere & ramentorum specie in dejectionibus alvinis comparere (b): materia excreta striis sanguineis variegatur, ruptis vel detritis aliquot

(a) Vid. Epist. de Morb. Hyster.

(b) V. Tulp. lib. 3. cap. 17.

vasculis per tunicas Recti decurrentibus: si adfit fistula ani vel ulcus Recti, pus suppeditans, mucus pure commistus excernitur: podex acriter dolet: dolor dejectionis tempore, ob violentam partis affectæ concussionem, maxime intenditur: Anus, morbo diutius excurrente, tædio affectus procidit: corpus lente exhauritur, facies pallida collabitur, prosteruntur vires, quæ omnia symptomata non tantum ex inanitione oriuntur, verum etiam inde quod frequenter alvum excernere coactus, æger, delassatur & somnum capere nequit; *fessus enim homo ex continua exsurrectione insomnis fit* Hipp. Prognost.: a magna harum partium conquassatione inflammatio (hujus mali effectus æque ac causa) nasci potest, quæ interdum ad suppurationem tendit, lenta dein febris cum tabe totius corporis conjuncta ægrum depascitur. Si Tenesmus, nullis induciis datis, violente urgeat, diuque duret, febre, & convulsionibus stipatur, in mortem abeuntibus.

Hic morbus cognitu facilis, a Dysenteria cum qua sæpe complicatur, discrepat in eo quod tormina quæ in Dysenteria per totum Intestinarum decursum porriguntur, in Tenesmo ad Rectum modò referri solent; materia etiam excre-

B

ta

ta in priori longe copiosior est quam in posteriori; insuper desidendi cupiditas in Dysenteria minus frequens, in Tenesmo fere nunquam cessat.

Causæ ejus investigatu sæpius satis difficiles sunt, eas tamen assequetur plurimum medicus si ad antecedentia & comitantia animum diligenter adhibeat. An a vesicæ calculo, vel graviditate, an ab Hæmorrhoidibus, ab inflammatione aut ulcere Recti vel ani fistulâ, an a morbo Hysterico producat, signis quibus indicantur hæ affectiones, liquido constabit. An ab acridibus vel lumbricis, dignoscetur, a vermium ejectione vel ex eo quod ager verminationi antea obnoxius fuerit. Tandem si omnium aliorum affectuum signa abfuerint, & aliunde se prodant nimix humorum falsedinis indicia, tunc ab acrimoniâ mucis Intestinalis Tenesimum pendere verismile videtur.

Molestiâ tædioque plenus hic morbus sæpe evadit, quin si in principio sit, & ab aliqua levi causa pendeat, per se periculo prorsus vacat.

Tenesimum facile tolli & nunquam per se hominem jugulare asserit Celsus (a). Verum si al-

(a) Lib. 4. cap. 19.

tas egerit radices & a causis gravissimis natales duxerit, nimirum ab Inflammatione Recti aut ejus ulcere, ægri in periculo minime contemnendo versantur. In mulieribus pragnantibus, si in longum trahatur, abortum minitatur. Sic (a) apud Hippocratem; *mulieri uterum gerenti si superveniat Tenesmus, abortum facit.* Musculi enim fæcum expulsionæ destinati, ad fætus exclusionem inserviunt, validis itaque musculorum abdominalium & diaphragmatis inter excernendum nixibus uterus fortiter pressus, fætum immaturum præpropere excutere possit. De Tenesmo, qui dysenteriam subsequitur, ita loquitur Sydenhamus (b), *licet adultis & grandævus exitialis sit, Infantibus perbenignus reperitur, qui per aliquot menses ab eo afficiuntur, modo res naturæ permittatur.*

Causis, effectibus, diagnosi & prognosi hujus morbi sic breviter expositis, restat ut pauca ejus medelam spectantia adhuc proferamus. Hanc pro causarum diversitate variare oportet. Si ab Inflammatione Recti ortum ducat, vænesectio pro necessitate repetita, cæteraque medicamina

(a) Aph. 27. S. 7.

(b) Vid. Sydenh. Op. 180.

inflammationi dicata, curationem absolvent; si a Recti ulcere, suffimigia, clysmata, suppositoria ex abstergentibus, consolidantibus, adstringentibus indicantur: si a fistula ani, chirurgicâ operatione opus est; si a vermibus, amara, oleosa, mercurialia, venerea purgantia exhiberi possunt: si ab Hæmorrhoidibus, balnea, fomenta, cataplasmata, Hæmorrhoidum sectio, vel earum frictio cum foliis ficuum egregiè juvant; si a mucii inopia, humectantia, demulcentia, anodyna, conveniunt; si symptomaticus sit, & a vesicæ affectionibus enascatur, in usum revocanda sunt remedia, quæ his morbis debellandis idonea sunt; si morbi Hysterici proles sit, antihysterics, opiatis optime compefcitur.

Tenesmus, qui dysentericæ supervenit, hæcque cessante interdum diu durat, medendi methodum sibi propriam exigit: topicis parti dolenti applicatis, minime cedit, quin horum usu sæpe exasperatur, uti observat Sydenhamus in loco ante citato, qui multiplici experientiâ compertum habuit, hanc Tenesmi speciem, vires ægri restaurando, optime curari. Hoc fit, usu diætæ analepticæ, atque cardiacorum quæ robur ægro subministrant; quo redeunte, Tenesmus sponte se surripit..